

Krádeže elektřiny

Elektrickou energii nelze skladovat, lze ji však ukrást

redakce Elektro

Odhalených nepoctivých odběratelů, kteří manipulují s elektroměrem nebo instalují nelegální přípojku, rok od roku přibývá. Tyto jedince, kteří ročně způsobují energetické společnosti ČEZ škody za desítky milionů korun, však jednoznačně zastihuje případ z roku 2006, který dosud v historii odhalování zlodějů elektřiny nemá obdoby.

Když firma ČEZ spustila v roce 2006 rozsáhlé kontroly úniků elektřiny, došla k podezření, že v pěti vesnicích na Olomoucku se ve velkém „ztrácí proud“, resp. že dochází k neoprávněným odběrům.

Speciální jednotka v následujících měsících zkontrolovala stovky místních domů a bilance byla šokující: elektřinu tu podle ČEZ díky nejrůznějším úpravám elektroměrů nebo kabelů kradl každý dvacátý člověk.

Na odběrných místech byly zjištěny falzifikáty plomb a následně byly na elektroměrech zjištěny porušené úřední značky a potvrzeny zásahy do měřidel. V průběhu šetření vyšlo najevo, že tento způsob neoprávněného odběru byl aplikován i na dalších odběrných místech.

V reakci na to provedl ČEZ několik rozsáhlých kontrol celkem v 6 obcích. Během nich prověřili kontroloři NTZ celkem přes 800 odběratelů a výsledky byly šokující. Měření prokázalo, že elektřinu neoprávněně odebíralo celkem 87 domácností. Tato skupina neoprávněně odebrala 3 484 MW-h, což odpovídá spotřebě jedné velké nemocnice. Způsobila tak škodu ve výši 18,2 milionu korun.

V nedávné době však z Olomoucka přišla ještě mnohem víc elektrizující zpráva: nejenže již v průběhu roku skupina „usvědčených zlodějů“ ČEZ obvinila, že si na nich přiznání krádeže elektrické energie energetická společnost vynutila vydíráním a hrubým nátlakem, ale nyní je již třicet dva osob, příslušníků ČEZ, stíháno pro trestný čin vydírání, spáchaný formou spolupachatelství a zločinného spolčení.

1. Praktiky ČEZ v rozporu se zákonem?

Situace je zatím hodně neprehledná a své si o ní myslí i řada lidí přímo z dotčených obcí. „Podívejte, za některé z nich bych ruku do ohně rozhodně nedal,“ krčí rameny nad některými jmény svých stěžujících si sousedů například starosta Bělkovic, David Berka.

„Loni tito lidé podle našich statistik neoprávněně odebrali celkem 21 228 MW-h, což přibližně odpovídá roční spotřebě obyvatel zhruba desetitisícového okresního města. Kdybychom proti těmto černým odběratelům systematicky nepostupovali, vzniklé ztráty by ze svých kapes museli zaplatit všichni zákazníci v regulované části za odebranou elektřinu,“ uvedl Přemysl Vániš, generální ředitel společnosti ČEZ Měření.

Právní zástupce rebelující skupiny (celkem sto sedmdesát sedm osob) ale tyto pochyby nepovažuje za podstatné: „V těch vesnicích se elektřina ztrácela a přičítal se zřejmě kdekdo, o tom není pochyb. Ale v tomhle případě jde o mnohem víc,“ vysvětluje Jan Rytíř ve své kanceláři nedaleko olomouckého centra, proč se vlastně rozhodl hnát loňský nájezd na hanácké vesničky před soud.

„Ten zásadní problém je v tom, že se tady bohatá a mocná firma rozhodla vzít spravedl-

Obr. 1. Na počátku běžného odběru elektrické energie spotřebičem je vyspělá a náročná technologie

nost do vlastních rukou – používala údajně „gestapácké“ praktiky. Kontroloři údajně na lidi vyvíjeli nepřiměřený nátlak, kterým je donutili podepsat listiny, v nichž se zavazují co nejrychleji splatit dluh. Zároveň jim s okamžitou platností vypnuli elektřinu,“ říká Rytíř.

Energetická společnost ČEZ však nařčení z nezákonného vymáhání pohledávek a šikovnívání svých zákazníků odmítla. Podle prohlášení energetiků lidé odebírali elektřinu načerno a všechny případy vymáhání škod byly oprávněné a korektní.

„Mohu zaručit, že všichni lidé, u kterých jsme zjistili problémy s nelegálním odčerpáváním elektřiny, se provinili,“ uvedl Karel Vániš, vedoucí oddělení netechnických ztrát (NTZ) ČEZ (obr. 2).

Obr. 2. Karel Vániš, vedoucí oddělení netechnických ztrát (NTZ) ČEZ

V rámci šetření na Olomoucku byl rovněž odhalen také neoprávněný odběratel, který v historii NTZ způsobil doposud největší škodu ve výši zhruba dvou milionů korun. Šlo o největší odhalenou krádež v historii NTZ. Jednalo se o podnikatele, který se svým nepoctivým jednáním obohacoval na úkor všech řádných odběratelů. Kontroly prokázaly, že tento odběratel zásahy do elektroměrů neoprávněně odebíral elektřinu v celkem 4 odběrných místech: na benzinové stanici, v rodinném domě, v řeznickém obchodě a v další budově v rekonstrukci.

Vzhledem ke složitosti objasňování všech těchto neoprávněných odběrů proběhlo několik jednání s odběratelem v kanceláři společnosti ČEZ Měření s. r. o. v Jablonci nad Nisou. Všechna jednání byla ukončena sepsáním dohod a uhrazením škody.

Jednotlivé provinilce spojovala stejná metoda neoprávněného odběru, kdy bylo manipulováno s elektroměry a na nich byly umís-

Obr. 3. „Elektroměry jsou majetkem ČEZ. My proto máme i přes nevoli zákazníků právo tyto přístroje zkontrolovat, a dokud nedojde k dohodě o zaplacení chybějící částky, můžeme přerušit dodávky elektřiny,“ sděluje Karel Vániš

těny padělané plomby pouhým okem nerozeznatelné od originálu. Šetření prokázalo, že padělky pocházejí téměř jistě z dílny stejného pachatele. Z toho vyplývá, že pachatel zřejmě za úplatu přetáčel pro několik desítek domácností elektroměr a pak na něj nasazoval falzifikáty plomb.

Po odhalení se většina přistižených domácností k neoprávněnému odběru přiznala a zavázala se uhradit vzniklou škodu. Někteří z nich dokonce při jednáních o úhradě škody uvedli jméno člověka, který jim tyto úpravy elektroměrů prováděl. Na základě toho podal ČEZ trestní oznámení Policii ČR.

S tím ale obhájce nařčených odběratelů proudu Jan Rytíř nesouhlasí. Podle něj šlo o černý odběr nejvýše v polovině přípa-

dů. U ostatních podle něho došlo k nezákonným praktikám ze strany zaměstnanců ČEZ – například se u mnohých kontrolovaných do elektroměrů doslova nabourali bez přítomnosti třetí osoby, což je z hlediska zákona problematické. Stejně tak je problematická skutečnost, že arogantní kontrolori všem podezřelým ihned odpojili proud.

Obr. 4. Příklad provedení neoprávněného odběru – dvě narušené žíly a spořič

„Elektroměry jsou majetkem ČEZ. My proto máme i přes nevoli zákazníků právo tyto přístroje zkontrolovat, a dokud nedojde k dohodě o zaplacení chybějící částky, můžeme přerušit dodávky elektřiny,“ odporuje Karel Vaniš.

Jan Rytíř se ale odvolává na energetický zákon. „Podle paragrafu dvacet pět má provozovatel právo omezit nebo přerušit dodávky v nezbytném rozsahu. To znamená v době, kdy elektroměr kontroluje. Poté by ale elektřinu měl opět spustit. Člověk totiž v této situaci ještě nic nikomu nedluží, a nemůže mu tudíž být odepřena elektřina,“ poznamenává Rytíř.

Společnost ČEZ uvádí, že všechny kontroly mají řádně zdokumentovány, a proto je snadno prokazatelné, že k žádným protizákonným jednáním z její strany nedochází. Naopak upozorňuje na zastrašování svých zaměstnanců. Ti museli v některých případech čelit agresivnímu chování a výhrůžkám od zástupců údajných provinilců a také nepravdivým tvrzením, podle kterých ČEZ nutil neplatíče k nočním cestám do ústředí v Jablonci.

ČEZ vloni provedl tři tisíce kontrol týkajících se neoprávněného odběru s celkovou škodou 130 milionů korun.

(redakce Elektro, zpracováno podle tiskových zdrojů ČEZ)

2. Společnost ČEZ za svými pracovníky pro odhalování krádeží elektřiny stojí

Na krádeže elektřiny doplácí všichni poctiví občané, kteří za zloděje platí. Odbor NTZ (netechnické ztráty) společnosti ČEZ Měření odhalil jen v posledním roce na 3 000 případů černých odběrů. Specialistům ČEZ se podařilo odhalit i řadu tajných pěstíren ma-

rihuany. Na řadě jejich zákroků se podílela i Policie ČR a k postupu společnosti nevznese nikdy žádnou výtku.

Někteří odhalení černí odběratelé se snaží bránit všemi prostředky, včetně napadání energetických specialistů. Chápeme, že policie musí prošetřit všechna oznámení. Věříme však, že naši pracovníci budou od nařčení očištění a policie se bude soustředit na zloděje elektřiny a ne na ty, kdo se snaží krádežím bránit. Dosavadní postup a komunikace ÚOOZ nás překvapují i proto, že policie tento útvar využívala při boji proti narkomafii.

Toto přivesvědčení opíráme i o výsledky velmi důkladného prověření metodiky odboru NTZ, které provedl interní audit společnosti. Pracovní postupy našich specialistů byly a jsou v souladu se zákony, to jest ust. § 51 odst. 2 zák. č. 458/2000 Sb., s odkazem na prováděcí

Obr. 5. Zloději elektřiny neváhají nařznout třeba i kabel pod napětím

právní předpis pro její výpočet, kterým je vyhláška ERÚ číslo 51/2006 Sb. Korektnost jednání pracovníků ČEZ se zloději elektřiny potvrzuje i důsledná dokumentace jejich postupů, včetně audiovizuálních záznamů.

(Ladislav Kříž, mluvčí ČEZ, a. s.)

3. Trestní stíhání není konstatováním viny

Tiskové prohlášení a reakce ředitele Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) na tiskovou konferenci společnosti ČEZ a. s., Praha 11. listopadu 2008

Na dnešní tiskové konferenci společnosti ČEZ zazněla ostrá slova na adresu Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu SKPV, jehož jsem ředitelem. Nehodlám hrát se společností ČEZ a. s. mediální argumentační přetahovanou a nebudu v této fázi trestního řízení ani zveřejňovat informace o důkazní situaci. Co však považuji za nutné, je připomenout a zdůraznit zásadní fakta:

- Nenacházíme se v absurdní situaci, kdy zloděj není zlodějem, nacházíme se v právním státě, ve kterém má každý občan svá práva. Dvaatřicet pracovníků ČEZ Měření s. r. o. je naším útvarem stíháno pro trestný čin vydírání, spáchaný formou spolupachatelství.
- Tito obvinění nejsou trestně stíháni proto, že odhalovali černé odběratele elektrické

energie a vymáhali vzniklou škodu, ale proto, jaké praktiky při své práci používali. Vzali jsme do úvahy všechny dostupné informace a fakta, tedy i ty, které nám poskytl ČEZ, Státní energetická inspekce a Energetický regulační úřad, a dospěli jsme k závěru, že je zde důvodné podezření z naplnění skutkové podstaty trestného činu, který je popsán mezi trestnými činy proti svobodě a lidské důstojnosti. Náš útvar se případem začal zabývat na základě trestních oznámení více jak padesátky osob a po zveřejnění trestního stíhání se nám hlásí další, se kterými mělo být ze strany firmy ČEZ Měření zacházeno stejně.

- V tomto trestním řízení neříkáme nic o tom, zda poškození jsou či nejsou „černými odběrateli“ a zda společnosti ČEZ způsobili či nezpůsobili konkrétní škodu. Tiskový mluvčí ČEZ ve veřejší tiskové zprávě uvedl: „...na krádeže elektřiny doplácí všichni poctiví občané, kteří za zloděje platí.“ S tímto je možné se ztotožnit. Nemůžeme se však ztotožnit s postupem připomínajícím zásadu „úcel světí prostředky“.
- Trestní stíhání vedené v této věci našim útvarem je na samém počátku a není konstatováním viny. Je však jednoznačným signálem vyslaným právě všem poctivým občanům. Signálem o tom, že vznikne-li podezření ze spáchání trestného činu, bude se tím policie zabývat. A bude se tím zabývat i v případě, že k trestnému činu mělo

Obr. 6. Příklad neoprávněného odběru v pěstírně marihuany

dojít při vymáhání třeba i oprávněných pohledávek.

- Ke kritice postupu policistů ÚOOZ při víkendové realizaci uvedu pouze tolik, že proběhla za přítomnosti dozorujícího státního zástupce. Já osobně za tímto postupem plně stojím a případně prošetřování na základě stížnosti společnosti ČEZ se neobávám. Naopak, budu tomuto šetření plně nápomocen.

(plk. Mgr. Robert Šlachta, ředitel ÚOOZ SKPV)

Redakce Elektro vývoj kauzy neoprávněných odběrů i nadále sleduje.

☒